

## BARNverkets remissvar angående "Förslag till reviderad läroplan för förskolan" Dnr 2017:783

BARNverket har nu gått igenom den föreslagna reviderade läroplanen för förskolan.

Vi anser att dokumentet saknar kännedom och aktuell kunskap om barns utvecklingspsykologiska, neurobiologiska och fysiska behov. Barns optimala utveckling och hälsa är beroende av ett antal grundläggande faktorer såsom anknytning, rörelse, motorisk och sensorisk stimulans, återhämtning och samspel. Det är tydligt att läroplanen utarbetats utan att tvärvetenskaplig kompetens inklusive den medicinska tillfrågats. Istället finns i förslaget långtgående direktiv för jämställdhet, likabehandling och diskriminering - medan direktiv om barns optimala fysiska miljö samt grundläggande fysiska och psykiska behov saknas. Även om nu värdegrunden numera gjorts central i förskolans läroplan är det viktigt att förstå att kränkningar och konflikter är symptom på otillräckligt fokus på barns behov av rörelse, lek, en hälsosam fysisk miljö med lagom stora barngrupper och närvarande och kvalificerade vuxna.

Kunskapen om barns neurobiologiska och neuropsykologiska utveckling måste tydliggöras. Vi anser att barns lärandemiljö och förskolans läroplan skall ha ett tydligt barnperspektiv som utgår från kunskapen om det biologiska barnet med kropp, sinnen och en känslig hjärna i snabb utveckling som påverkas av alltifrån den fysiska och psykiska miljön och pedagogiken till organisation/ledarskap. Barns utveckling och mognad tar många år och är i synnerhet intensiv under hela förskoletiden.

Vi ser en allvarlig brist i att läroplanen inte har tagit in medicinsk, neurobiologisk och utvecklingspsykologisk kompetens för att säkra ett långsiktigt kvalitetsarbete i förskolan. För hur kommer denna läroplan att påverka barns kognitions-, motorik-, språkutveckling och beteende här och nu och på lång sikt?

Förslaget i sin nuvarande form visar tydligt på obalans mellan förskolan som utbildningsaktör och som omsorgsgivare och saknar flertalet nödvändiga begrepp. Till exempel nämns orden utbildning 67, utveckling 56 och lärande 42 gånger medan ord som sinnen, anknytning, återhämtning, beröring och hjärnan inte nämns alls. Motorik nämns endast 2 ggr och är då ej förtydligat som grov- eller finmotorik/grundmotorik. För att öka kvaliteten i undervisningen i förskolan och därmed förskolans måluppfyllelse, måste kunskap om barns behov som biologiska varelser vara utgångspunkt.

### *De yngsta barnens behov*

Vi vet att de första levnadsåren har en stor betydelse för senare utveckling. Hjärnans snabbaste tillväxt sker under de tre första levnadsåren och idag är drygt hälften av barnen i förskolan under 3 år. Ord som anknytning, återhämtning, hälsa, fin- och grovmotorik, sinnen, emotionell och kognitiv utveckling måste finnas med och belysas och förtydligas. De flesta barn i förskolan vistas sin största del av sin vakna tid där, i grupp och i konkurrens om närvarande vuxna.

Men för att kunna möta barnen på den mognadsnivå/utvecklingsnivå de befinner sig på och för att kunna uppfylla den värdegrund, de mål och riktlinjer som finns i läroplanen behövs också en beskrivning av skillnaderna mellan 1-3åringars och 3-5åringas utveckling och behov. Exempelvis måste miljön vara anpassad så att den ger motorisk och därmed kognitiv

utmaning till de olika åldrarnas motorik, en ettåring, en tvååring osv. Små barn behöver stimuleras att bli fysiskt starka och motoriskt kompetenta. På så sätt uppnås en god självkänsla.

### *Barns behov och lärande kräver en genomtänkt och god fysisk miljö*

Förskolans fysiska miljö är en hörnsten för optimal utveckling, hälsa och lärande. Miljön måste därför utformas så att den stimulerar barnets sinnesutveckling på ett hälsosamt sätt. Idag riskerar barn att bli både överstimulerade, till exempel på grund av buller, för många kontakter och understimulerade till exempel på grund av brist på rum och yta för både rörelse och återhämtning. Här spelar arkitekturen en viktig roll med bland annat rumsliga samband, färg, form och natur.

Läroplanens fokus på värdegrunden måste därför kompletteras med skrivningar om hänsynstagande till barns grundläggande basbehov med tydliga skrivningar om barngruppsstorlek, ljud, ljus, luftkvalitet samt yta - inne och ute, för lek, motorisk utveckling och återhämtning.

Genomgående saknas i dokumentet uttrycket "Förebyggande riskbedömningar" när det gäller barns biologiska utveckling och hälsa.

BARNverket anser också att förskolan behöver ha barnskyddsombud för att säkerställa att dessa viktiga miljöfaktorer efterföljs.

### *Samspel*

Vi saknar beskrivning av barnets behov av samarbete mellan vårdnadshavare och pedagoger. Invänjningen/introduktionen måste få ta tid för att barnet ska kunna knyta an till och känna trygghet till någon i arbetslaget. Grunden för samarbetet mellan hem och förskola beror på starten och behöver betonas i läroplanen utifrån en vetenskaplig grund.

Vårdnadshavare kommer inte att vilja lämna sina barn till förskolan om inte förutsättningar finns i förskolan för det neurobiologiska barnets utvecklingsbehov som motorik, sinnen och andra basbehov som sömn/återhämtning, mat och kärlek.

### *BV säger nej till att Digitaliseringsstrategin skrivs in i förskolans läroplan*

Det finns idag god kunskap om hur inlärning via och användning av skärmar fungerar hos små barn. En god översyn av forskningsläget gavs vid Svenska Läkaresällskapets symposium "Den uppkopplade barnhjärnan" 171127. I korthet saknas evidens för att skärmar har en positiv effekt på barns språkinlärning och kognitiva utveckling (Prof. Patricia Kuhl och Dr. Tzipi Horowitz Kraus m.fl). BARNverket anser därför att digitaliseringsstrategin i förskolan inte är vetenskapligt underbyggd. Dessutom saknas såväl förebyggande riskbedömningar ur ett barnhälsoperspektiv som strategier för uppföljning och utvärdering med avseende på utveckling, hälsa och lärande. Att införa digitala plattformar för de yngsta barnen går tvärsamt mot flera internationella strategier.

Med hänsyn till medicinsk och psykologisk forskning riskerar digitalisering och användande av skärmar i förskolan att ge negativa effekter på kognition, motorik, rörelse och språk och bör därför ej finnas med i förskolans läroplan.

### *Summering*

BARNverket anser att förslaget till läroplanen till förskolan ej tydligt tar hänsyn till barns grundläggande behov med avseende på ålder, den fysiska miljön, det växande barnets behov av motorisk och sensorisk stimulans samt rörelse och återhämtning i en sund miljö och kan

därför inte ställa sig bakom detta dokument som grund för förskolebarns läroplan. Det behövs en läroplan som tydligt utgår från vad barn behöver.

Föräldraorganisationen BARNverket  
genom styrelsen med ordföranden Gunilla Niss

*Källor:*

Broberg, M., Hagström, B., Broberg, A. 2012. Anknnytning i förskolan. 1. uppl. Natur Kultur Akademisk.

Hagström, Birthe. 2010. Kompletterande anknnytningsperson på förskola. Diss., Malmö Universitet.

Ellneby, Ylva. 2015. Barns rätt att utvecklas. 1. uppl. Natur Kultur Akademisk.

Ellneby, Ylva. 1994. Om du inte rör mig så dör jag : den taktila kommunikationens betydelse för barns utveckling. 1. uppl. Sveriges Utbildningsradio AB.

Ellneby, Ylva. 1999. Stressade barn : och vad vi kan göra åt det. Natur Kultur Akademisk.

Kihlbom, Magnus. 2003. Om små barns behov och utveckling – Nyare utvecklingspsykologiska och neurobiologiska rön. Myndigheten för Skolutveckling 2003.

Kihlbom, M., Lidholt, B., Niss, G. 2009. Förskola för de allra minsta : på gott och ont.1. uppl. Carlsson.

Lagercrantz, Hugo. 2012. I barnets hjärna. 1. uppl. Riviera Förlag.

Waldenström, Ulla. 2014. Mår barnen bra i förskolan? 1. uppl. Karolinska Institutet University Press.

Om UR Samtiden - Den uppkopplade barnhjärnan. Föreläsningar från Svenska Läkaresällskapets symposium 27 nov 2017. <http://urskola.se/Produkter/204239-UR-Samtiden-Den-uppkopplade-barnhjaran-Knack-sprakkoden#Om-serien> (Hämtad 2018-01-29)